

Sygn. akt II CZ 185/11

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Barbara Myszka

w sprawie z powództwa Tomasza Ż.
przeciwko Spółdzielni Rzemieślniczej „W.” w P.
o uchylenie uchwał,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 14 marca 2012 r.,
zażalenia strony pozwanej
na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 16 września 2011 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 16 września 2011 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną pozwanej Spółdzielni Rzemieślniczej „W.” w P., w sprawie z powództwa Tomasza Ż., o uchylenie uchwał.

W zażaleniu na to postanowienie pełnomocnik procesowy pozwanej wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Godzi się przypomnieć, że zagadnienie charakteru spraw, których przedmiotem jest zaskarżenie uchwały organu spółdzielni, jako majątkowych albo niemajątkowych pojawiło się w wypowiedziach judykatury i piśmiennictwa już pod rządami art. 50 (według numeracji pierwotnej, por. tekst jedn. Dz. U. z 1934 r. Nr 5, poz. 9 ze zm.) ustawy o spółdzielniach z dnia 29 października 1920 r. w kontekście rozgraniczenia kompetencji sądownictwa powszechnego i państwowego arbitrażu gospodarczego, chociaż w tle pozostawała tu także kwestia rozgraniczenia właściwości ówczesnych sądów powiatowych i sądów wojewódzkich w związku z treścią art. 10 i art. 11 pkt 1 i 4 d.k.p.c. (według numeracji z 1950 r., por. tekst jedn.: Dz. U. z 1950 r. Nr 43, poz. 394 ze zm.).

Powyższe zagadnienie ponownie pojawiło się w judykaturze w kontekście dopuszczalności skargi kasacyjnej po tym, jak wprowadzony został zapis uzależniający tę dopuszczalność w sprawach o prawa majątkowe od wartości przedmiotu zaskarżenia (najpierw był to art. 392¹ k.p.c., obecnie jest to art. 398² § 1 zd. pierwsze k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważało zapatrywanie, że o tym, czy sprawa o uchylenie, ustalenie nieistnienia albo stwierdzenie nieważności uchwały organu spółdzielni jest sprawą o prawa majątkowe, czy też o prawa niemajątkowe, decyduje przedmiot zaskarżonej uchwały. Na tle dopuszczalności skargi kasacyjnej pogląd ten przyjęto w postanowieniach z 27 listopada 2007 r., IV CZ 87/07 (niepubl.), z 24 października 2008 r., V CSK 201/08 (niepubl.), z 5 grudnia 2008 r., III CZ 39/08 (niepubl.) z 19 sierpnia 2009 r.,

III CZ 32/09 (niepubl.), z 17 września 2009 r., IV CZ 59/09 (niepubl.), z 26 listopada 2009 r., I CZ 74/09 (niepubl.), z 19 maja 2010 r., I CZ 8/10 (niepubl.), z 22 lipca 2010 r., I CZ 67/10 (niepubl.), z 7 października 2010 r., IV CZ 65/10 (niepubl.) i z 22 października 2010 r., V CSK 160/10 (niepubl.) Przedmiotowe zagadnienie nie zostało podjęte w literaturze, która co najwyżej ogranicza się do przytoczenia utrwalonego zapatrywania judykatury.

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2011 r. (III CZP 126/10, OSNC 2011/11/117) przyjęto, że sprawa o uchylenie, ustalenie nieistnienia oraz o stwierdzenie nieważności uchwały organów spółdzielni jest sprawą o prawa niemajątkowe jeżeli przedmiotem zaskarżonej uchwały są prawa lub obowiązki o charakterze niemajątkowym. Tylko to kryterium pozwala precyzyjnie określić, jakie prawa i interesy – o charakterze majątkowym lub niemajątkowym – podlegają ochronie prawnej w danym postępowaniu. U podłoża tego stanowiska legło założenie, że sprawy o uchylenie, ustalenie nieistnienia albo stwierdzenie nieważności uchwał organów spółdzielni nie mają jednolitego charakteru.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że członkostwo w spółdzielni jest prawem niemajątkowym o charakterze osobistym. Powstaje bowiem w drodze przyjęcia danej osoby w poczet członków na podstawie złożonej przez tę osobę deklaracji. Takie unormowanie wprowadzają art. 16 i 17 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz. U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 ze zm.). Oświadczenie spółdzielni o przyjęciu osoby w grono członków podejmuje właściwy statutowo organ spółdzielni. Jest to czynność nieodzowna. Nie można jej zastąpić innym zdarzeniem prawnym. Prawa członkostwa nie można przenieść na inny podmiot w drodze czynności prawnej. Nie dochodzi do jego powstania poprzez następstwo prawne. Ze stosunku członkostwa wynikają prawa podmiotowe, zarówno majątkowe, jak i organizacyjne, a swoistą cechą tych praw jest m.in. to, że ich treść jest identyczna dla każdego członka. Ustanie członkostwa na skutek wystąpienia ze spółdzielni zmienia status prawny dotychczasowego członka, powodując utratę wielu jego praw (por. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia: 28 lutego 1996 r. I CRN 222/95, OSNC 1996, poz. 87, 28 lipca 1998 r., I CKN 794/97, niepubl., 12 lutego 2003r., I CKN 4/01, niepubl.).

Skład Sądu Najwyższego rozpoznający zażalenie przychyła się do powyższego poglądu, że członkostwo w spółdzielni jest prawem niemajątkowym o charakterze osobistym, w konsekwencji którego niniejsza sprawa o uchylenie uchwały w przedmiocie wykreślenia z rejestru członków spółdzielni jest sprawą o prawa niemajątkowe w rozumieniu art. 398² k.p.c. Tej oceny nie zmienia okoliczność, że podstawą wykreślenia z rejestru członków był spór co do wysokości wpisowego. W szczególności trzeba podkreślić, że kwestia uiszczenia wpisowego bądź zaniechania tego obowiązku nie musi przesądzać o zasadności uchwały w przedmiocie wykreślenia. Istotne będą również przyczyny takiego zachowania członka spółdzielni, możliwe do zweryfikowania w danym stanie faktycznym, ocenione z perspektywy ustawowych i statutowych obowiązków członka spółdzielni.

Z powyższych względów orzeczono, jak w sentencji.